

جمهوری اسلامی ایران
ستاد حقوق بشر

محدودیت‌های آزادی بیان در فرانسه

پروژه: بررسی تطبیقی محدودیت‌های مترتب بر آزادی
بیان در کشورهای مختلف

ستاد حقوق بشر جمهوری اسلامی ایران

(تیرماه ۱۴۰۲)

الله الرحمن الرحمن

ستاد حقوق بشر جمهوری اسلامی ایران

تیر ماه ۱۴۰۲

محدودیت‌های آزادی بیان در فرانسه

پروژه: بررسی تطبیقی محدودیت‌های مترتب بر آزادی بیان در کشورهای مختلف

خلاصه مدیریتی

آزادی بیان در فرانسه یک «آزادی اساسی» در نظر گرفته شده است. اعلامیه حقوق بشر مصوب 1789 که قانون اساسی فرانسه به آن ارجاع می‌دهد، از آزادی بیان حمایت کرده است. این حق همچنین از طریق کنوانسیون اروپایی حقوق بشر که فرانسه عضو آن است، محافظت می‌شود. با این حال، در حالی که قانون اساسی فرانسه آزادی بیان را جز اساسی یک جامعه دموکراتیک می‌داند، آن را حقی مطلق قلمداد نکرده است. قانون‌گذاران فرانسه و محاکم فرانسه به دنبال ایجاد تعادل میان آزادی بیان با سایر الزامات همچون سایر آزادی‌ها و حقوق و نظم عمومی هستند؛ بنابراین آزادی بیان ممکن است به خاطر حفظ حریم خصوصی، حفاظت از اصل برائت، جلوگیری از افترا و توهین محدود شود؛ آزادی بیان همچنین ممکن است به خاطر حفظ نظم عمومی محدود گردد. از این رو، تحریک دیگران به ارتکاب جرم غیرقانونی است، حتی اگر هیچ جرمی عملاً انجام نشود. قوانین فرانسه همچنین سخنان نفرت‌پراکنانه و انکار یا توجیه هولوکاست و سایر جنایات علیه بشریت را ممنوع می‌کنند. علاوه بر این، قوانین فرانسه افترا علیه مؤسسات دولتی و صاحبان مناصب و همچنین بی‌احترامی به سرود و پرچم ملی را در چارچوب رویدادهای عمومی سازمان‌دهی و تنظیم‌شده توسط مقامات دولتی ممنوع می‌کنند.

از سوی دیگر، پخش تلویزیونی و رادیویی قبلاً در انحصار دولتی بودند، اما در دهه 1980 آزاد شدند و به‌عنوان بنیادین‌ترین اصل قانونی رسانه برقرار گشتند. با این وجود، پخش تلویزیونی و رادیویی باید قوانینی را رعایت کنند که از کرامت انسانی، آزادی، دارایی دیگران، کثرت‌گرایی دیدگاه‌ها و عقاید، کودکان و نوجوانان، نظم عمومی و دفاع ملی حمایت و آن‌ها را ترویج می‌کنند. علاوه بر این، پخش‌کنندگانی که به امواج رادیویی متکی هستند باید توسط شورای عالی سمعی-بصری (CSA) مجوز داشته باشند. شورای عالی سمعی-بصری، پهنای باند را بر

اساس معیارهای فنی و همچنین با هدف ارتقا منافع عمومی و کثرت‌گرایی اختصاص می‌دهد. علاوه بر این، شورای عالی سمعی-بصری برنامه‌ها را برای تضمین احترام به قوانین فرانسه نظارت می‌کند. شورای عالی برنامه‌ها را پیش از پخش بازنگری نمی‌کند، اما ممکن است پس از برگزاری برنامه، پخش کنندگانی که درگیر سخنرانی غیرقانونی هستند را مجازات نماید. اولین تخلف احتمالاً منجر به دستور توقف برنامه خواهد شد، اما در تخلفات بعدی ممکن است منجر به جریمه مالی و حتی تعلیق یا لغو مجوزها شود. قوانین اخیر همچنین به شورای عالی سمعی-بصری اجازه می‌دهد تا در صورت پخش محتوایی که به منافع اساسی ملی فرانسه آسیب می‌زند، مجوز پخش اپراتور تحت کنترل یک دولت خارجی را پس بگیرند. این قانون به‌طور خاص از انتشار اطلاعات نادرست برای تداخل در عملکرد صحیح مؤسسات به‌عنوان نمونه‌ای از پخش مضر برای منافع اساسی ملی یاد می‌کند.

الف) آزادی بیان

1- آزادی بنیادین

آزادی بیان در فرانسه یک «آزادی بنیادین» تلقی می‌شود¹ و به‌وسیله قانون اساسی فرانسه و اعلامیه حقوق بشر 1789 حمایت می‌شود.² کنوانسیون اروپایی حقوق بشر که فرانسه به آن متعهد است، مقرر می‌دارد «هر کس حق آزادی بیان دارد که از آن جمله آزادی داشتن عقاید، دریافت و انتشارات اطلاعات و عقاید بدون دخالت مقامات دولتی و بدون توجه به مرزهاست».³

در نتیجه، محاکم بارها آزادی بیان را به‌عنوان یک حق اساسی به رسمیت شناخته‌اند. شورای قانون اساسی که قانون اساسی فرانسه را تفسیر می‌کند، معتقد است که «آزادی بیان و ارتباطات، بسیار ارزشمند است، زیرا اعمال آن شرط دموکراسی و از جمله تضمیناتی است که حقوق و آزادی‌های دیگران از طریق آن رعایت خواهد شد».⁴

¹ - XAVIER DUPRÉ DE BOULOIS, DROIT DES LIBERTÉS FONDAMENTALES [LAW OF FUNDAMENTAL RIGHTS] 360 (2018).

² - CONSTITUTION DU 4 OCTOBRE 1958 [CONSTITUTION OF 4 OCTOBER 1958] (2009), *Preamble*, <https://www.legi.france.gouv.fr/affichageTexte.do?cidTexte=LEGITEXT000006071194>, archived at <https://perma.cc/95S6-F4KX>, English translation available at <https://www.conseil-constitutionnel.fr/en/constitution-of-4-october-1958>, archived at <https://perma.cc/MPL8-K9PA>.

³ - European Convention on Human Rights art. 10, Nov. 4, 1950, https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf, archived at <https://perma.cc/BFR2-WU6M>

⁴ - Conseil constitutionnel [Constitutional Council], 10 June 2009, Décision n° 2009-580 DC, <https://www.conseil-constitutionnel.fr/decision/2009/2009580DC.htm>, archived at <https://perma.cc/7D2KSK5T>.

در نتیجه، حق آزادی باید به طور گسترده اعمال شود. دیوان اروپایی حقوق بشر نیز در این زمینه بیان کرده است که آزادی بیان «نه تنها در مورد «اطلاعات» یا «ایده‌هایی» که به نحو مطلوب یا به‌عنوان غیر توهین‌آمیز یا خنثی اعمال می‌شود، بلکه همچنین برای اطلاعاتی که موجب توهین، شوک یا مزاحمت می‌شوند، نیز در هر دولت یا بخشی از جمعیت، قابل اعمال است».⁵

2- عدم اطلاق آزادی بیان

علی‌رغم اهمیت اساسی آزادی بیان، این آزادی هرگز مطلق نیست. بر همین مبنا، ماده 11 اعلامیه حقوق بشر بیان می‌کند «هر شهروندی می‌تواند آزادانه صحبت کند، بنویسد و منتشر کند، مگر آنچه در مواردی به‌منزله سوءاستفاده از آزادی بیان شناخته شود؛ این امر توسط قانون تعیین می‌شود».⁶ همچنین کنوانسیون اروپایی حقوق بشر بیان می‌کند: «اعمال این آزادی‌ها، از آنجاکه وظایف و مسئولیت‌هایی را به همراه دارد، ممکن است مشمول تشریفات، شرایط، محدودیت‌ها و مجازات‌هایی باشد که توسط قانون مقرر شده و در یک جامعه دموکراتیک به‌منظور منافع امنیت ملی، تمامیت ارضی یا امنیت عمومی، برای جلوگیری از بی‌نظمی یا جنایت، برای حفاظت از سلامت یا اخلاق، برای حفاظت از آبرو یا حقوق دیگران، برای جلوگیری از افشای اطلاعات دریافت‌شده به‌صورت محرمانه یا برای حفظ اقتدار و بی‌طرفی قوه قضایی ضروری باشد».⁷

رویه قضایی گسترده فرانسه نشانگر این امر است که «محدودیت‌هایی بر آزادی بیان مترتب می‌شود».⁸ در این رابطه، شهردار شهر نورس در پاسخ به اعتراضات صنفی معلمان که شاکی سابقه تمسخر معلمان در سخنرانی‌های خود را داشت، شاکی را از برگزاری جلسه عمومی منع کرد. همچنین در تصمیمی که در سال 2014 توسط شورای دولتی مبنی بر ممنوعیت اجرای عمومی کم‌دین جنجالی دیودونه مبالا (Dieudonné M'bala M'bala) تأیید شد، به خطر بالای برهم زدن نظم عمومی توسط وی به‌وسیله سخنان غیرقانونی نفرت‌پراکنانه اشاره شده است.⁹

⁵ - Case of Handyside v. United Kingdom, App. No. 5493/72 (Eur. Ct. H.R., Dec. 7, 1976), <http://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-57499>, archived at <https://perma.cc/4UPF-94RF>.

⁶ - DÉCLARATION DES DROITS DE L'HOMME ET DU CITOYEN DE 1789 art. 10.

⁷ - *Id.* art. 11.

⁸ - Cour de Cassation, Crim., Feb. 14, 2006, No. 05-81932, <https://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriJudi.do?oldAction=rechJuriJudi&idTexte=JURITEXT000007069481>, archived at <https://perma.cc/NJE9-HEEK>.

⁹ - Conseil d'Etat 9 Jan. 2014, No. 374508, <https://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriAdmin.do?idTexte=CETATEXT000028460200>, archived at <https://perma.cc/G7JK-L55C>.

محاکم فرانسه میان آزادی بیان و سایر الزامات ارتباط قائل شده‌اند. به نظر می‌رسد که محدودیت‌های مناسب در گفتار را می‌توان به دودسته کلی تقسیم کرد: حدود مربوط به حقوق دیگران و حدود مربوط به نظم عمومی.^{۱۰}

ب) محدودیت‌های مربوط به حقوق دیگران

اعلامیه حقوق بشر و حقوق مدنی مصوب 1789 آزادی را به‌طور کلی به‌صورت زیر تعریف می‌کند «توانایی برای انجام هر کاری که به دیگران آسیبی نرساند».^{۱۱} با توجه به این تعریف، آزادی سخن در فرانسه به‌وسیله حق حریم خصوصی، ادعای بی‌گناهی، حق کرامت انسانی و حق جلوگیری از افترا و توهین محدود شده است.^{۱۲}

حق حریم خصوصی به‌وسیله حقوق جزا^{۱۳}، حقوق مدنی^{۱۴} و کنوانسیون اروپایی حقوق بشر حمایت می‌شود.^{۱۵} به علاوه قانون مدنی، با توجه به اصل بی‌گناهی متهمان کیفری که هنوز به جرمی محکوم نشده‌اند، رسانه‌ها را از ارائه اطلاعات در مورد اتهام شخص، منع می‌کند.^{۱۶} علاوه بر این، قانون 29 ژوئیه 1881 در مورد آزادی مطبوعات که هنوز در حال اجراست، افترا و توهین را چه به‌صورت کتبی و چه به‌صورت شفاهی ممنوع می‌کند. قانون 29 ژوئیه 1881، افترا را به‌عنوان «هرگونه ادعا یا نسبت دادن به واقعیتی که به شرافت یا توجه شخص یا گروهی که این واقعیت به آن نسبت داده می‌شود، آسیب برساند» تعریف کرده است.^{۱۷} همچنین بیان عبارات تحقیرآمیز یا توهین‌آمیز که حاوی هیچ واقعیتی نباشد، نیز ممنوع شده است. قانون‌گذاران کوشیده‌اند میان آزادی

¹⁰ - Patrick Wachsmann, *La liberté d'expression [Freedom of Expression], in LIBERTÉS ET DROITS FONDAMENTAUX [FREEDOMS AND FUNDAMENTAL RIGHTS] 496, 506 (Rémy Cabrillac ed., 2013), bibliographical information at <https://lccn.loc.gov/2013479325>.*

¹¹ - DÉCLARATION DES DROITS DE L'HOMME ET DU CITOYEN DE 1789 art. 4

¹² - Patrick Wachsmann, *Op.Cit.*, p.497; DUPRÉ DE BOULOIS, *Op.Cit.*, pp.363-366.

¹³ - CODE PÉNAL [C. PÉNAL] [PENAL CODE] arts. 226-1 to 226-2-1, https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?jsessionid=C50ABCA9B7BF412A2B73E353FBED9BE2.tplgfr23s_3?idSectionTA=LEGISCTA000006165309&cidTexte=LEGITEXT000006070719&dateTexte=20190607, archived at <https://perma.cc/Q597-7BYC>.

¹⁴ - CODE CIVIL [C. CIV.] [CIVIL CODE] art. 9, https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?jsessionid=C50ABCA9B7BF412A2B73E353FBED9BE2.tplgfr23s_3?idSectionTA=LEGISCTA000006117610&cidTexte=LEGITEXT000006070721&dateTexte=20190607, archived at <https://perma.cc/G9KA-Q99G>.

¹⁵ - European Convention on Human Rights, *Op.Cit.*, art. 8

¹⁶ - C. CIV. art. 9-1

¹⁷ - Loi du 29 juillet 1881 sur la liberté de la presse [Law of 29 July 1881 on Freedom of the Press] art. 29, <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=LEGITEXT000006070722>, archived at <https://perma.cc/SG4X-A4LJ>.

بیان و ممنوعیت افترا و توهین تعادلی بیابند. همچنین محدودیت حریم خصوصی به این معناست که اگر حتی یک بیانیه واقعی به زندگی خصوصی یک شخص مربوط شود، بازهم ممکن است موجب بدنامی طرف شود.^{۱۸}

ج) محدودیت‌های مربوط به نظم عمومی

1- ممنوعیت‌های تحریک به اعمال مجرمانه

گفتار ممکن است برای محافظت از جامعه به‌طور کلی محدود شود؛ بنابراین گفتاری که باعث تحریک ارتکاب یک جرم کیفری شود، به‌عنوان مشارکت در آن جرم قابل تعقیب است.^{۱۹} تحریک به قتل، تجاوز فیزیکی یا جنسی، سرقت، اخاذی، تخریب مال و سایر اهانت‌های عمدی که دیگران را در معرض خطر قرار می‌دهد تا پنج سال زندان و جریمه 45 هزار یورویی حتی اگر جرم مورد بحث هرگز واقعاً انجام نشده است، مجازات دارد. همین مجازات برای تحریک جرائم جنایی علیه منافع اساسی ملی و دفاع یا توجیه برده‌داری، جنگ، جنایات علیه بشریت، اعمال می‌شود.^{۲۰} همچنین تحریک یا توجیه اعمال تروریستی تا پنج سال زندان و جریمه 75 هزار یورویی مجازات دارد و چنانچه تحریک یا توجیه از طریق یک سرویس آنلاین عمومی انجام شود تا 100 هزار یورو می‌تواند مجازات در پی داشته باشد.^{۲۱}

2- ممنوعیت سخنان مشوق نفرت پراکنی و جنایات علیه بشریت

به همین ترتیب، قانون فرانسه «سخنان مشوق نفرت پراکنی» را ممنوع می‌کند که به‌عنوان «برانگیختن تبعیض، نفرت یا خشونت علیه یک فرد یا گروهی از افراد به دلیل خاستگاه آن‌ها یا به دلیل تعلق داشتن به قومیت، ملیت، نژاد یا مذهب خاصی تعریف می‌شوند و همچنین این امر به‌عنوان برانگیختن نفرت یا خشونت علیه یک فرد یا گروهی از افراد به دلیل جنسیت، گرایش جنسی، هویت جنسی یا معلولیت آن‌ها شناخته می‌شود».^{۲۲} سخنان نفرت-پراکنانه و همچنین انکار یا تخفیف جنایات علیه بشریت به‌ویژه هولوکاست تا یک سال زندان و جریمه 45 هزار یورویی در پی خواهد داشت.^{۲۳}

¹⁸ - Wachsmann, *Op.cit*, at 498-49.

¹⁹ - Loi du 29 juillet 1881 sur la liberté de la presse art. 23

²⁰ - C. PÉNAL art. 421-2-5, <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCodeArticle.do?idArticle=LEGIARTI000029755573&cidTexte=LEGITEXT000006070719>, archived at <https://perma.cc/GS3X-3ECE>.

²¹ - *Id*

²² - Loi du 29 juillet 1881 sur la liberté de la presse art. 24.

²³ - *Id.* arts. 24, 24 bis

3- محدودیت در گفتار علیه مؤسسات و صاحبان منصب

همچنین ممکن است سخنرانی تا حدی محدود به حمایت از نهادهای کشور باشد. قانون 29 ژوئیه 1881 مقرر می‌دارد که «افترا علیه محاکم، دادگاهها، ارتش، نیروی دریایی و هوایی، ارگان دولتی و ادارات دولتی به جزای نقدی به مبلغ 45 هزار یورو محکوم خواهد شد».²⁴ همین مجازات در مورد افترا علیه مقامات دولتی در مقام رسمی آنها از رئیس‌جمهور و نمایندگان گرفته تا مقامات محلی اعمال می‌شود. اعضای هیئت‌منصفه و شاهدان در محاکمات نیز تحت حمایت همین مقرر قرار می‌گیرند. قانون 29 ژوئیه 1881 صراحتاً گزارش حسن نیت از روندهای پارلمانی یا قضایی را از پیگرد قانونی برای افترا مستثنی می‌سازد.²⁵ علاوه بر این، انتقاد از عملکرد نهادها، اعمال معتبر حق آزادی بیان است.²⁶

محدودیت دیگری برای آزادی بیان که شایان ذکر است، این است که بی‌احترامی به سرود ملی یا پرچم فرانسه در چارچوب رویدادی که توسط مقامات دولتی سازمان‌دهی یا تنظیم شده است تا 7500 یورو جریمه نقدی در پی خواهد داشت.²⁷

د) آیین‌نامه پخش رادیو و تلویزیون

1- کلیات

پخش رادیو و تلویزیون از سال 1945 تا 1981 در انحصار دولت بود.²⁸ ایستگاه‌های رادیویی خصوصی در سال 1981 دارای مجوز شدند و قانون سال 1982 اصل آزادی پخش رادیو و تلویزیون را تعیین نمود.²⁹ این قانون

²⁴ - Id. art. 30

²⁵ - Cour de cassation, Crim. Mar. 23, 1978, No. 77-90339, <https://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriJudi.do?idTexte=JURITEXT000007060809>, archived at <https://perma.cc/ZF2K-FRDG>.

²⁶ - Wachsmann, *Op. Cit.*, at 497-501.

²⁷ - C. PÉNAL art. 433-5-1, https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do;jsessionid=4757158D1318F552A0FDF5F30DFC62D6.tplgfr38s_2?idSectionTA=LEGISCTA000006165369&cidTexte=LEGITEXT000006070719&dateTexte=20190618, archived at <https://perma.cc/U386-WVT2>.

²⁸ - Wachsmann, *Op. Cit.*, at 492-493.

²⁹ - *Id.*; Loi n°82-652 du 29 juillet 1982 sur la communication audiovisuelle [Law No. 82-652 of 29 July 1982 on

Audiovisual Communication] art. 1, https://www.legifrance.gouv.fr/jo_pdf.do?id=JORFTEXT000000880222&pageCourante=02431, archived at

<https://perma.cc/9BBV-DD9E>

در سال 1986 لغو شد تا با قانون 30 سپتامبر 1986 در مورد آزادی ارتباطات که اغلب با عنوان لوا لئوتارد (نام حامی اصلی قانون، وزیر فرهنگ و ارتباطات) شناخته می‌شود، جایگزین شد. لوا لئوتارد که چندین بار اصلاح شده است، همچنان یکی از متون اصلی حاکم بر پخش در فرانسه است که آزادی پخش سمعی و بصری را حفظ کرده است. لوا لئوتارد در عبارت فعلی خود «ارتباط با مردم از طریق وسایل الکترونیکی» را کنترل می‌کند که آن را به عنوان پخش، انتقال یا دریافت علائم، سیگنال‌ها، کلمات نوشته‌شده، تصاویر یا صداها با ابزارهای الکترومغناطیسی تعریف می‌کند.³⁰

آزادی پخش نمی‌تواند محدود شود مگر در حد ضرورت ... برای حفاظت از کرامت انسانی، آزادی، دارایی دیگران و ویژگی کثرت گرایانه بیان گرایش‌های فکری و عقاید، ... حمایت از کودکان و نوجوانان، حفظ نظم عمومی، ضرورت‌های دفاع ملی، الزامات خدمات عمومی، محدودیت‌های فنی ذاتی وسایل ارتباطی و نیز ضرورت خدمات سمعی و بصری برای توسعه تولیدات سمعی و بصری.

2- اجرا

آژانس نظارتی اصلی برای پخش رادیو و تلویزیون، شورای عالی سمعی و بصری است که یک آژانس مستقل است و بر مبنای اصلاحیه سال 1989 در لوا لئوتارد ایجاد شد.³¹ یکی از مأموریت‌های شورای عالی سمعی و بصری، مدیریت انتساب فرکانس‌های رادیویی است.³² معیارهایی که شورای عالی درخواست‌های پخش‌کننده‌های خصوصی را می‌پذیرد یا رد می‌کند، علاوه بر ملاحظات فنی، شامل ارتقای «منافع عمومی و احترام به کثرت-گرایی» است. از سوی دیگر رادیو و تلویزیونی که به امواج رادیویی متکی نیستند (همچون تلویزیون‌های کابلی)، مشمول مجوز نیستند، با این حال ممکن است چنانچه قوانین فرانسه را نقض کنند، پس از پخش مشمول مجازات

³⁰ - Loi n° 86-1067 du 30 septembre 1986 relative à la liberté de communication (Loi Léotard) [Law No. 86-1067 of

30 September 1986 Regarding Freedom of Communication (Léotard Law)] <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000512205&dateTexte=20190617>, archived at <https://perma.cc/67FRKBF6>.

³¹ - *Id.* art. 3-1; *Qu'est-ce que le CSA?* [What Is the CSA?], CONSEIL SUPÉRIEUR DE L'AUDIOVISUEL [SUPERIOR COUNCIL ON AUDIOVISUAL], <https://www.csa.fr/Informer/Qu-est-ce-que-le-CSA> (last visited June 17, 2019), archived at <https://perma.cc/3WZWF8M8>.

³² - *Les missions de la régulation audiovisuelle* [Missions of Audiovisual Regulation], CONSEIL SUPÉRIEUR DE L'AUDIOVISUEL [SUPERIOR COUNCIL ON AUDIOVISUAL], <https://www.csa.fr/Informer/Qu-est-ce-que-le-CSA/Les-missions-de-la-regulation-audiovisuelle> (last visited June 17, 2019), archived at <https://perma.cc/TK3N-Y5R8>

شوند. مجازات‌های قابل‌اعمال از دستور توقف تا جریمه حداکثر 3 درصد از درآمد پخش‌کننده در سال گذشته یا 5 درصد از درآمد پخش‌کننده در آن مورد خاص باشد. همچنین ممکن است مجوز پخش به حالت تعلیق درآمده یا لغو شود.³³

3- قاعده ویژه پخش‌کنندگان تحت کنترل کشورهای خارجی

علاوه بر مرجع اجرایی که در بالا ذکر شد، اصلاحیه‌ای در دسامبر 2018 بر قانون لوالئوتارد وارد شد که به‌طور خاص به پرونده رسانه‌های تحت کنترل کشورهای خارجی می‌پرداخت. ماده 6 این اصلاحیه مقرر می‌کند که شورای عالی سمعی و بصری می‌تواند پس از اولین اخطار، مجوز پخش اپراتور تحت کنترل یا تحت تأثیر یک دولت خارجی را پس بگیرد، در صورتی که محتوایی را پخش کند که به منافع ملی اساسی فرانسه آسیب می‌رساند. این ماده به‌صراحت بیان می‌دارد که انتشار اطلاعات نادرست برای تداخل با عملکرد صحیح مؤسسات باید به‌عنوان مضر برای منافع ملی اساسی تلقی شود. این ماده به شورای عالی سمعی و بصری اختیار داده است که پخش‌کننده یا زیرمجموعه را به دلیل محتوایی که پخش کرده‌اند، لغو مجوز کند؛ علاوه بر این حتی شورای عالی می‌تواند، سازمان مادر که مسئولیت پخش‌کننده یا زیرمجموعه منتشرکننده محتوای نامناسب را دارد، لغو مجوز نماید.

³³ - Loi n° 86-1067 du 30 septembre 1986, arts. 42, 42-1, 42-2

